

FOLYÓIRATSZEMLE 1936.

III.

(Rövidítések: *AB*: Archives et Bibliothèques, Paris, II. évf. — *ABM*: Archives, Bibliothèques et Musées de Belgique, Bruxelles, XIII. évf. — *B*: La Bibliofilia, Firenze, XXXVIII. évf. — *BB*: Bulletin du Bibliophile, Paris, XV. évf. — *BCb*: Bibliothèque de l'Ecole des Chartes, Paris, XCVII. évf. — *BNY*: Bulletin of the New York Public Library. XL. évf: — *LAR*: The Library Association Record, London, XXXVIII. évf. — *LJ*: The Library Journal, New York, LXI. évf. — *LQu*: The Library Quarterly, Chicago, VI. évf. — *Ph*: Philobiblon, Wien, IX. évf. — *RB*: Revue des Bibliothèques, Paris, XLVI. évf. — *ZBF*: Zeitschrift für Bücherfreunde, Leipzig, XL. évf. — *ZBW*: Zentralblatt für Bibliothekswesen, Leipzig, LIII. évf.)

Könyvismertetések.

A kritika a legbehatóbban a porosz *Gesamtkatalog* foglalkozott. MALCHES az AB-ben 10 fejezetre osztott 30 lapos és grafikonokkal illusztrált tanulmányt közöl róla, melyben az egész szervezetet, a Berliner Titeldrucker, a Preussischer Gesamtkatalogot, a Deutscher Gesamtkatalogot, az Ergänzungskatalogot, a Gesamtkatalog der Wiegendrucker, a Jahresverzeichnis der deutschen Universitätschriftent és az Auskunftsbureau összefüggésében, egységes kialakulása és egységes szervezete tekintetében ismerteti. A Gesamtkatalog címleíró módszerét tanulságosan hasonlítja össze a párizsi Nemzeti Könyvtár és British Museum katalógusainak címleíró módszereivel. Még lenyűgözőbben bontakozik ki e nagy mű páratlan szervezete H. FUCHS két beszámolójában a ZBW-ben. Eddig, 5 év alatt, nyolc kötete jelent meg s a VIII. kötet még csak az A betűvel kezdődő címszavak közlését fejezte be. 91.469 A-betűs cím! Csak 310 előfizetője van — 140 német, 160 külföldi —, de miután egy-egy kötet előfizetési ára 90 márka, az előfizetések minden kötet költségeire 27.900 márkát biztosítanak. A B betűtől, vagyis a IX. kötet-től fogva a katalógus nemcsak porosz, hanem általános német Gesamtkataloggá alakul át, kerek 100 németországi és osztrák könyvtár közös vállalkozása lesz s e 100 könyvtár 35 millió kötetnyi állományáról fog számot adni. A berlini Állami Könyvtár cimanyaga kész, először ezt szedik ki, a korrektúra íveket megküldik 99 más könyvtárnak s ezek kiegészítik a saját anyagukkal. A benne leírt könyvek 73%-a a berlini Állami Könyvtárban van meg, 27% pedig a többi 99 könyvtárban. FUCHS arról biztosítja olvasóit, hogy a teljes mű 100 éven belül elkészül. Valóban, ez a legnagyobb vállalkozás, melybe könyvtárak eddig fogtak s a folyóiratok megfigyelői méltán vele foglalkoznak elsősorban.

Jelentőségben utána következik a *Handbuch der Bibliothekswissenschaft* és a könyvtárosegyesületek nemzetközi szövetségének hét kötetre terjedő irományai a *madridi nemzetközi kongresszus tárgyalásairól*. De eddig még csak rövid hozzászólásokat olvashattunk róluk. A tanulmányozásuk már a terjedelmük miatt is időt kíván, — talán 1937-re tisztul a szakkörök véleménye felőlük.

Az ismertetett könyvek tömegéből kiemelkedik MC COMB munkája a modern könyvtárépítés követelményeiről, DESTREZ kitűnő kézírattani műve a peciáról, MANUTIUS tanulmánya az antik szerzők műveit tartalmazó kódexekről és JENSEN írástörténete. Ezeknek a könyveknek nem szabadna hiányozni tudományos könyvtárakban.

A dokumentációval főleg a franciák foglalkoztak. OTLET, e jelszó apja, könyvet írt róla s két francia kiadvány is közli a dokumentációs központok kimutatását.

A legtöbbet írtak RANGANATHAN indiai decimális rendszéről, de a kritikák kétkedéssel vannak tele s egyáltalán nem mondhatni, hogy valami meleg fogadtatásban részesült volna. Annál nagyobb az érdeklődés a decimális szakozás német vezérkönyve iránt; de még sokkal kevesebb jelent meg belőle, semhogy végleges véleményt lehetne mondani róla.

Brillians munkákkal gazdagodott az ősnymotványkutatók. Külön ki kell emelnünk DAVIES nagy munkáját a nyomdászjelvényekről és HIND még nagyobb munkáját a fametszet történetéről. A bibliográfiák közt CALOR-THOMAS Guidejének van a legmelegebb sikere.

Több száz könyvet ismertettek. Alább csak a figyelemre leginkább méltókat soroljuk fel, csillaggal jelölve meg azokat, melyek ismertetését a Magyar Könyvszemle is terve vette. Az idegen folyóiratok kritikusainak a nevét s itt-ott a véleményét zárójelként közöljük.

Könyvtártan, könyvtárpolitika.

*Handbuch der Bibliothekswissenschaft, II. köt. Leipzig 1933: BCH. 190. (G. BOURGIN.)

*Actes du Comité International des bibliothèques, 8-ième session, ZBW. 213 (G. LEYH); LQu. 192. (W. W. BISHOP.)

G. O. WARD: Publicity for public libraries. Principles and methods for librarians, library assistants, trustees and library schools. 2 ed. New-York 1935: B. 387. (V. CAMERANI); LQu. 197. (J. S. CLEAVINGER.)

D. WAPLES: The library, Chicago 1936: LQu. 429. (D. CONEY.)

M. QUIGLEY — W. E. MARCUS: Portrait of a library. To help trustees and students of library work understand the administrative problems of libraries. New-York 1936: LQu. 426. (C. B. JOECKEL); LJ. 366. (E. V. BALDWIN); LAR. 264.

B. M. HEADICAR: The library of the future. London 1936: LQu. 428. (L. R. WILSON); LAR. 444.

M. CANT: School and College Library Practice. (Practical Library Handbooks II.) London 1936: AB. 183. (H. LEMAITRE); LAR. 444.

Enoch Pratt Free Library staff instruction book. Detailed methods and practices in all departments and branches. Baltimore 1935: LQu. 436. (C. B. JOECKEL); LJ. 191. (R. MUNN); LAR. 125.

L. JIMENEZ—PLACER: Como utilizar una biblioteca. Madrid 1935: B. 215. (V. CAMERANI.)

C. B. JOECKEL: The government of the American Public Library, Chicago 1935: LAR. 123.

S. R. RANGANATHAN: Library administration, London 1935: LAR. 126.

Könyvtártípusok.

A. ESDAILE: National libraries of the world. Their history, administration and public services. London 1934: ZBW. 163. (A. PREDECK: a könyv nem sikerült, egyenetlen, a kérdőívrendszer ismét csődöt mondott. Szerző a nemzeti könyvtár fogalmát sem tudta tisztázni; az ismertető jegy hol a könyvtár országos jellege, hol nemzeti gyűjtőköre, hol központi irányító-szerepe a kooperációban stb.)

H. PH. SPRAFT: Libraries for scientific research in Europe and Amé-

rica. London 1936: AB. 95. (H. LEMAITRE); ZBW. 706. (A. PREDECK: Esdaile művének folytatása, de megbízhatóbb annál. Nem kérdőívek alapján írta, hanem maga utazott. Fő tárgya a dokumentáció szervezete.); LAR. 217.

D. WAPLES—H. D. LASSWELL: National libraries and foreign scholarship. Chicago 1936: LQu. 438. (F. L. SCHUMAN); LJ. 500. (R. HOWSON); LAR. 448.

L. F. FARGO: Preparation for school library work. New-York 1936: LQu. 424. (CH. H. STONE); LAR. 218.

A. SQUASSI: La biblioteca popolare. Milano 1935: B. 391; LAR. 407.

O. PINTO: Manuale del bibliotecario delle piccole e medie biblioteche. Roma 1936: B. 60. (V. CAMERANI); LAR. 589.

E. A. LATHROP: Aids in book selection for elementary school libraries. Washington 1935: LQu. 305. (H. LOGASA).

Könyvtártörténet.

J. VORSTIUS: Grundzüge der Bibliotheksgeschichte, 2. Aufl. Leipzig 1936: ZBW. 680; B. 214; LAR. 41.

F. MILKAU: Geschichte der Bibliotheken im alten Orient. Leipzig 1935: RB. 88. (H. STEIN); ZBW. 167. (G. LEYH.)

O. THYREGOD: Die Kulturfunktion der Bibliothek. Haag 1936: ZBW. 680/b (mellékl.); LJ. 682. (M. K. KRISTOFFERSEN.)

W. BEETZ: Die Porträtsammlung der Nationalbibliothek in Wien in ihrer Entwicklung. Graz 1935; ZBW. 85. (E. EICHLER: a 260.000 arcképet tartalmazó gyűjtemény I. Ferenc kezdeményezésére keletkezett.)

Könyvtárépítés.

D. QU. MCCOMB: Public library buildings. Los-Angeles 1935: AB. 94. (H. LEMAITRE); B. 390. (V. CAMERANI); LAR. 87. (MCCOMB mérnök, ki a losangelesi könyvtárépítkezések felügyelője volt, gazdag tapasztalatai alapján tájékoztatja olvasóit a könyvtárépítkezések költségeiről, a tervek elkészítéséről, végrehajtásáról, az épületek berendezéséről stb.)

Katalogizálás.

*K. LÖFFLER: Einführung in die Katalogskunde. Leipzig 1935: B. 309., LQu. 432. (A. BERTHOLD: felületesnek tartja. Katalogizálásról a legjobb mű szerinte R. KAISER tanulmánya a Handbuch d. Bw. II. kötetében.) Bch. 420. (H. LEMAITRE.)

*H. A. SHARP: Cataloguing, a textbook for use in libraries. London 1935: B. 309. (LÖFFLER angol párja.)

H. D. MAC PHERSON: Some practical problems in cataloging. Chicago 1936: LQu. 431. (A. BERTHOLD); LJ. 501. (E. S. RADRE); LAR. 403.

M. F. JOHNSON: Manuel of cataloging and classification for elementary and small high school libraries. New-York 1935: LQu. 434. (A. L. SHEA.)

E. J. HUGHES: Catalog rules (for the Illinois State Library), Springfield 1936: LQu. 308. (E. A. SMITH.)

E. DAMIANI: Sulla questione della trascrizione dei caratteri cirillisi in caratteri latini e viceversa. Sofia 1936: B. 392. (V. CAMERANI.)

BRITISH MUSEUM. Rules for compiling the catalogues of printed books, maps and music in the British Museum. London 1936: LAR. 443.

E. G. LEDOS: Histoire des catalogues des livres imprimés de la Bibliothèque Nationale. Paris 1936: Bch. 465. (E. A. VAN MOË.)

Szakeozás.

H. TREBST: Die Kataloge der grösseren Bibliotheken des deutschen Sprachgebietes. Ergebnisse einer Umfrage des „Ausschusses für Sachkatalogisierung“. Berlin 1935: ZBW. 167. (R. KAISER: a tárgyi katalógusra

irányított törekvések zátonyra futottak a terminológia nehézségein.)
LAR. 38.

*Dezimalklassifikation. Deutsche Gesamtausgabe. Berlin 1934—1936:
ZBW. 315. (H. FÜCHSEL.)

W. C. BERWICK SAYERS: An introduction to library classification 4.
ed. London 1935: LQu. 88. (H. E. BLISS: jó bevezetés a decimálás gy-
akorlatába.)

H. E. BLISS: A system of bibliographic classification I—III. köt.
New-York 1935: LQu. 92. (S. G. AKERS); ZBW. 319. (S. RUNGE: új rend-
szer betűk és számok kombinációjából, — nem tekinthető haladásnak.)
LJ. 24. (A. H. TOTIER.)

S. R. RANGANATHAN: Classified catalogue code. London 1934: B. 394.
(V. CAMERANI); LQu. 199. (J. C. M. HANSON); ZBW. 216. (R. KAISER:
az indiai könyvtárakban alkalmazott decimálás 408 szabálya és 579 pél-
dája. Lényegesen eltér DEWEY-től és BRÜSSZEL-től. A tartalommal szemben
előtérbe helyezi a külső jegyeket, mint alak, nyelv, idő, hely. Sok olyat
vesz fel, amit mi a betűrendes katalógusra hagyunk, pl. testületi szerzők
beosztását stb.)

Universal Decimal Classification. Complete English edition. Vol. I
fasc. 1—2. 1936: LAR. 219.

C. C. BERNARD: A classification for medical libraries. London 1936:
LAR. 210.

Könyvtárhasználat (dokumentáció, kooperáció, kölcsönzés).

G. A. LYLE: College library publicity. (Useful reference series LIV.)
Boston 1935: LQu. 198. (B. L. JONSON); LAR. 89.

C. ALEXANDER: How to locate educational information and data.
New-York 1935: LQu. 204. (L. SHORES); LJ. 234. (B. HAGER.)

O. OTLET: Traité de documentation. Bruxelles 1934: B. 396. (V.
CAMERANI.)

*H. P. PAFFORD: Library cooperation in Europe. London 1935: AB.
181; ZB. 214. (E. LEIPPRAND.)

La documetation en France. Répertoire publiée par l'Union Française
des organisme de documentation. Paris 1935: ABM. 149; LAR. 44.

E. SCRIPTURE—M. R. GREER: Find it yourself! A brief course in
the use of books and libraries. New-York 1936: LQu. 323. LAR. 405.

Répertoire international des centres de documentation chimique. Paris
1935: LQu. 325.

N. O. IRELAND: Picture file in libraries. Boston 1935: LJ. 281.
(M. FREBAULT.)

Könyvkötés, könyvrestaurálás.

D. LEIGHTON: Modern bookbinding. London 1935: LAR. 42.

L. M. KLINEFELTER: Bookbinding made easy. New-York 1935:
LAR. 90.

M. A. OGLU: Persian bookbindings of the XV-th century. Ann Arbor
1935: LAR. 127.

A. GALLO: Le malattie del libro, le cure ed i restauri. Milano
(Enciclopedia del Libro) 1935: LAR. 266.

Bibliografia.

International bibliography of historical science. VIII. New-York 1935:
LQu. 217; B. 65.

E. M. COULTER—M. GERSTENFELD: Historical bibliographies. Berke-
ley 1935: B. 393; LQu. 314. (V. HOESEN.)

P. CARON—M. JARYCE: Répertoire des périodique de langue française.
Paris 1935: LQu. 326; LAR. 267.

D. H. VARLEY: A bibliography of Italian colonisation in Africa with a section on Abyssinia. London 1936: LQu. 323; LAR. 176.

*F. CALOT—G. THOMAS: Guide pratique de bibliographie suivi d'un Memento analytique des principales bibliothèques publiques de Paris. 1936: AB. 93. (L. CROSET: kiváló mű, H. STEIN elavult Manuel-jét pótolja.); B. 388. (V. CAMERANI) és 404.; BB. 245. (F. VANDÉREM.)

*O. PINTO: Le biografie nazionali. Milano 1935: B. 62. (V. CAMERANI); LAR. 407.

PH. M. RICHES: An analytical bibliography of universal collected biography. Comprising books published in the English tongue. With an introduction by Sir F. Kenyon. London 1934: LQu. 95. (R. S. CURRIER: a mű az angol könyvtárosegyesület kiadásában jelent meg.)

T. E. FIRKINS: Index to plays. Supplement. New-York 1935: LQu. 105. (Az előző kötet az 1800—1926. évben Amerikában játszott 782 színdarab címét közölte, a mostani pótkötet az 1927-től 1934-ig megjelent 3284 színdarabét.) LAR. 41.

TH. BESTERMAN: The beginnings of systematic bibliography. London 1935: ZBW. 457. (J. VORSTIUS: becses adalék a bibliográfia történetéhez. Szerzője a londoni könyvtárosiskola tanára.); LAR. 37.

B. GRAHAM: The bookman's manual. 4. ed. New-York 1935: LQu. 302. (v. HOESEN: irodalmi kalauz könyvkereskedők használatára.)

The subject index to periodicals. X. köt. 1935. London 1936: LAR. 402.

M. ARNIM: Internationale Personalbibliographie. Leipzig 1936: LAR. 404.

D. E. COOK—E. C. RAHBECK—SMITH: Educational film catalog: a classified list of 1175 non-theatrical films with a separate title and subject index. New-York 1936: LAR. 446.

D. H. VARLEY: African native music: an annotated bibliography. London 1936: LAR. 620.

(Következő számunkban folytatjuk.)

RÉSUMÉ — INHALTSANGABE.

Zsigmond Varga: *Die Bibliotheken der alten protestantischen Hochschulen.* Verfasser skizzirt kurz die Bedeutung der protestantischen Hochschulen in Ungarn und beschreibt auf Grund offizieller statistischen Angaben den Bestand der mit den Hochschulen in Verbindung stehenden protestantischen Bibliotheken aus der Vorkriegszeit. Es erhellt sich aus dieser Zusammenfassung, dass 32 protestantische Bibliotheken unter ungarischer Verwaltung und Oberhoheit nach dem Trianoner Frieden geblieben sind, von denen einige, wie diejenigen von Debrecen, Sárospatak, Budapest und Pápa eine besondere Wichtigkeit haben. Der Bücherbestand der protestantischen Bibliotheken Rumpfungarns beläuft sich heute ungefähr auf eine Million Bände. Siebzehn protestantische Bibliotheken führen ihre Gründung in die XVI—XVII. Jahrhunderte zurück und auch die übrigen sind nicht jüngeren Ursprungs, als das XVIII. Jahrhundert. Was die Bewertung ihres Materials betrifft, haben sie verhältnismässig wenige Inkunabeln, ungefähr 250 Werke (davon fällt beinahe die Hälfte der ref. Hochschulbibliothek von Debrecen zugute), doch was sie haben, verteilt sich sehr vorteilhaft unter den verschiedenen Fächern, ist sehr wertvoll und ergänzt glücklich den Inkunabelbestand der übrigen Landesbibliotheken. Umso reichhaltiger ist